

Nieuwsbrief Werkgroep Historie maart 2022

In deze eerste Nieuwsbrief van 2022 van de Werkgroep Historie aandacht voor de afgelopen Buitendag en twee daaraan gerelateerde boekaanbiedingen, waarvan een om niet en de ander tegen een vriendenprijs. Daarnaast informatie over interessante bijeenkomsten, over een wijziging in het bestuur en een beknopt caput selectum over Jan Swammerdam.

Vanaf maart 2020 verkeerde de werkgroep noodgedwongen in een soort “winterslaap”. De Buitendag moest tweemaal worden uitgesteld en kon in november 2021 net op tijd in een coronaluwe periode plaatsvinden. Het bestuur heeft in deze periode voornamelijk online moeten vergaderen en het was moeilijk om het contact met onze leden te onderhouden. In deze periode is hernieuwde energie in de *Nieuwsbrieven* gestoken en zijn praktische zaken geregeld zoals de oprichting van een Stichting, mutaties in het bestuur van de werkgroep en nieuwe afspraken met het NVOG bestuur. Activiteiten in het archief in Urk konden slechts in beperkte mate worden uitgevoerd.

Nu de maatregelen zijn opgeheven willen wij graag het contact met jullie weer hervatten op de wijze zoals jullie dat van ons gewend was, o.a. een jaarlijkse Buitendag in het voorjaar en inbreng bij het Gynaecongres. Voorjaar 2022 is helaas te kort dag maar de voorbereidingen voor de Buitendag in het voorjaar in 2023 zijn in volle gang. Noteer alvast de datum (onder enige voorbehoud): zaterdag 15 april 2023.



Buitendag werkgroep Historie 05 november 2021

Na anderhalf jaar was er gelukkig weer een Buitendag. Deze vond plaats in Den Haag en was zeer geslaagd en goed bezocht. Velen konden elkaar weer fysiek treffen. Na ontvangst in de Abdij te Loosduinen met koek en koffie volgde het wetenschappelijk programma met vier prachtige voordrachten: Een verloskundige casus van Dr. Nicolaas Tulp uit 1628 (Otto Bleker); Mola, historische beschouwingen (Marianne ten Kate-Booij); Een historische zoektocht naar de oorsprong van endometriose (Velja Mijatovic); De ontwikkeling van het Nederlandstalige leerboek verloskunde en gynaecologie (Gé Bouw). Tenslotte werd Rob Bakker de gelegenheid geboden zijn boekje ‘Een greep uit het NTVG 1889-1970’ toe te lichten. Alle deelnemers kregen een exemplaar.* Vervolgens was er een lunch. Hierna kon de groep in oude trams naar het Historisch Museum afreizen, alwaar, na ontvangst, een rondleiding door het museum met gidsen volgde. Rond 16.00 uur was er een afsluitende borrel in de prachtige schutterszaal en om 17.00 uur werd iedereen weer keurig met de tram bij de Abdij afgezet.

*De overige, niet aanwezige, leden van de Werkgroep Historie hebben allen per post een exemplaar van de Werkgroep aangeboden gekregen.





Boekaankondiging

Eerder hebben de leden per mail onderstaande aankondiging gekregen. Mis het niet!



Eenmalig aanbod voor leden van de Werkgroep Historie – Nicolaes Tulp. The life and work of an Amsterdam physician and magistrate in the 17th century voor slechts €15 (inclusief verzendkosten).

Tijdens de 28e Buitendag van de Werkgroep Historie hield prof. Otto Bleker een boeiende voordracht over een verloskundige casus van Dr. Nicolaes Tulp uit 1628. Aan het einde van deze voordracht werden de aanwezigen geattendeerd op een zeer aantrekkelijk aanbod van de Six Collectie te Amsterdam: de laatste editie van de biografie van Nicolaes Tulp. Een prachtig boek van 256 pagina's met vele afbeeldingen in kleur.

Dit boek wordt eenmalig door Six Art Promotion aangeboden aan leden van de Werkgroep Historie voor de prijs van € 10 + € 4,80 verzendkosten. Te bestellen via six@collectiesix.nl onder vermelding: NVOG.

Het boek kan ook worden opgehaald bij het Six huis, Amstel 218, Amsterdam.



Conferenties

- Histories of surgical training, skills and knowledge in early modern Europe

On September 23 and 24, 2022, the workshop “Learning to cut, bandage and cure. Histories of surgical training, skills and knowledge in early modern Europe” is held at the École Normale Supérieure in Paris.

In the past decades, historians of medicine and science have scrutinized early modern scholarly practices and book cultures, rediscovered genres of medical writing and reframed key issues concerning the relation between theory and practice. New thriving scholarship has delved into the production and transfer of medical knowledge, and has offered new histories on practices of bedside teaching and other forms of training. These research trends, however, have only tangentially touched upon surgery. Historians of surgery have instead largely focused upon mapping the contours of a very elusive occupational group. While excellent studies have illuminated medieval and renaissance learned surgery, the quotidian knowledge cultures of vernacular practitioners warrant further exploration. This is particularly the case for the 16th and 17th centuries, where little scholarly attention has been devoted to surgical education and training. Although scholars agree that surgery was a highly mobile activity, implying different skills and levels of literacy and learning, not much is known about how these were actually acquired by

practitioners across their life-course, diverse as they were from the modest bloodletter to the university-trained surgeon. Moreover, the relationship of theory and practice in this branch of medicine that inherently featured a bigger role for manual intervention and was often characterized as the operative part of medicine, remains relatively unproblematized and to some extent still dependent on modern understandings of surgery.

The aim of this conference is to extend our understanding of surgical training and education across Europe c. 1500-1800. Examining books, images, instruments and other learning aids, we aim to chart their role in the transfer of know-how and skills, shining light on the changing landscape of surgical culture. Papers are invited that situate the rich and complex knowledge practices of surgeons of all stripes within multiple circuits of transmission. Particularly welcome are studies which analyze printed and manuscript books as texts and material objects to tackle the appropriation of knowledge by different audiences within the trade; examine the place of textual and experiential knowledge across diverse learning and training environments; investigate the function of instruments and visual images in surgical teaching; and any other aspects that might gain new insight into the process of learning by doing and doing to learn.

Proposals are invited from PhD students and early career scholars in the history of medicine, science and technology, literature, art and visual culture and other related fields. This is envisioned as an in-person workshop to take place at the École Normale Supérieure in Paris. The organizers are applying for funding and hope to be able to cover travel and accommodation expenses.

- **Historicidagen Grenzeloze geschiedenis** uitgesteld naar 25-27 augustus 2022. Erasmus Universiteit Rotterdam. Informatie en tickets: <https://historicidagen.nl>



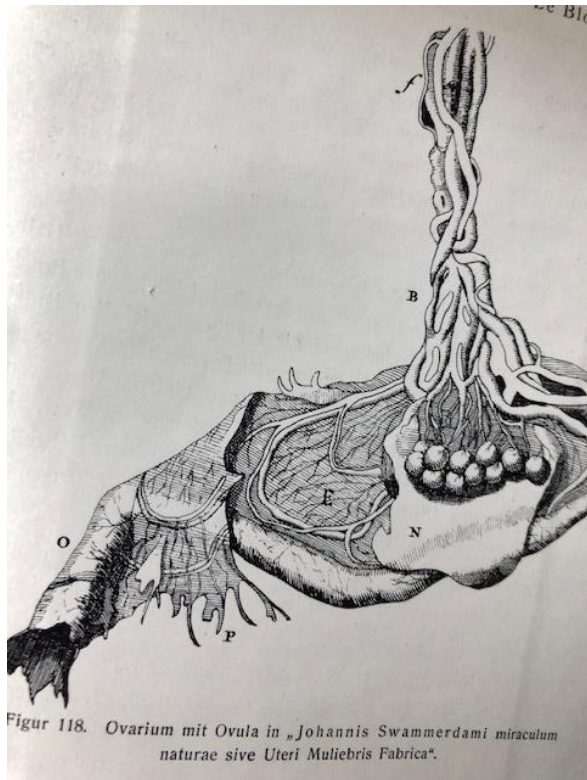
- **NVMG cursussen medische geschiedenis.** Zie ook bijlage. Mark Vierhout houdt op 03 juni 2022 een lezing over 'Geschiedenis infectieuze vrouwenziekten'.



Jan Swammerdam

Jan Swammerdam (geb. 12-02-1637; overleden 17-02-1680) was een Nederlandse natuuronderzoeker. Hij was met name geïnteresseerd in insecten (entomologie) en een groot aanhanger van Descartes. Hij studeerde anatomie en fysiologie bij de beroemde Leidse professor Franciscus de le Boë Sylvius en zat in de "goude" lichte samen met co-assistenten Niels Stensen, Frederik Ruijsch en Reinier de Graaf. In die tijd was het maken en opzetten van anatomische preparaten een belangrijke bezigheid. Er waren immers geen foto's. Dus als je iets ontdekte, was dit de mogelijkheid om dit aan te tonen of om je gelijk te halen. Bovendien was het handig voor het onderwijs. Een tekening was vaak onvoldoende of bevatte vaak toch onnauwkeurigheden. Swammerdam had een enorme verzameling insecten. Hij was een aanhanger van het preformationisme, de theorie die ervan uitgaat dat de nakomelingen zich al in miniatuurformaat in de zaad- of eicel bevindt. Dit adstrueerde hij met de ontwikkeling van sommige insecten.

Swammerdam heeft nooit als arts gewerkt, promoveerde op een onderzoek naar de ademhaling, en maakte als eerste die aannemelijk, dat de mannelijke spermacel de vrouwelijke eicel bevrucht. Als erg gelovig mens heeft jarenlang in Frankrijk gewoond bij de Franse filosoof Thévenot.



Deel van de inwendige vrouwelijke geslachtsorganen getekend in 1667, gepubliceerd in 1671 als een losse prent, opgedragen aan Nicolaas Tulp en in 1672 als figuur opgenomen in *Miraculum naturae sive uteri muliebris fabrica*.



Samenstelling Bestuur 2022.

We verwelkomen Annemijn Aarts, hoofdredacteur NTOG, in opvolging van Velja Mijatovic. We zijn Velja veel dank verschuldigd voor zijn jarenlange actieve deelname aan de werkgroep en zijn inzet om het onderwerp "Focus op Historie" een plek te geven in het NTOG.

De NTOG hoofdredacteur maakt qualitate qua deel uit van het bestuur van de Werkgroep Historie. Eerder was Velja al tot het bestuur toegetreden als een van de archivariissen. Velja heeft meerdere voordrachten gehouden op buitendagen en een aantal publicaties van de werkgroep verzorgd, waaronder de bundeling van artikelen uit de rubriek *Focus op Historie* in NTOG ter gelegenheid van het 25 jarig jubileum van de Werkgroep Historie in 2017.



Van de archivaris

De fraaie verzameling proefschriften die in het trefpunt aanwezig is wordt de laatste jaren maar matig aangevuld. Vermoedelijk is het verdwijnen van de proefschriftcentrale alsmede het meer en meer digitaal verschijnen van proefschriften hier de oorzaak van.

Pogingen dit tij te keren zijn slechts matig succesvol geweest.

Na een persoonlijke oproep aan alle praktiserende hoogleraren om hun (ex) promovendi te bewegen is er gelukkig een fors aantal van bijna 50 proefschriften van de laatste jaren opgestuurd! Hoewel dit zeker niet alle proefschriften omhelst is dit een mooi resultaat en we zullen deze tactiek in de toekomst blijven gebruiken.

Er is nog heel veel werk te doen in het archief van onze boeken. Iemand die mij , structureel, kan ondersteunen is dan ook zeer welkom. Een investering van ongeveer 1 a 2 dagen per maand (in Urk!) is waar ik aan denk.

Er worden van tijd tot tijd nog fraaie boeken aangeboden. Zo heeft recent Lieve Christiaens een mooie schenking gedaan. Oude O&G boeken , liefst antiquarische, zijn van harte welkom.

Graag uw aandacht voor de website van het Trefpunt Medische Geschiedenis www.tmggn.nl waar vele wetenswaardigheden, boeken en voordrachten over medische geschiedenis zijn te vinden.

Voor vragen: vierhoutmark@gmail.com